

Det här verket har digitaliserats vid Göteborgs universitetsbibliotek och är fritt att använda. Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den OCR-tolkade texten kan innehålla fel och därför bör man visuellt jämföra med verkets bilder för att avgöra vad som är riktigt.

This work has been digitized at Gothenburg University Library and is free to use. All printed texts have been OCR-processed and converted to machine readable text. This means that you can search and copy text from the document. Some early printed books are hard to OCR-process correctly and the text may contain errors, so one should always visually compare it with the images to determine what is correct.

PRAKTISK VECKOTIDNING
FÖR
KVINNAN OCH HEMMET.

N:r 12 (118)

Fredagen den 21 mars 1890.

3:dje årg.

<p>Byrå: Drottninggatan 48, en tr. Annonspris: 25 öre pr petitråd (= 10 stafvelser). Utländska annonser 50 öre raden.</p>	<p>Tidningen kostar endast 1 kr. för kvartalet, med Iduns- Mode- och Mönstertidning 1 kr. 65 öre; postarvodet inberäknadt.</p>	<p>Redaktör och utgivare: FRITHIOF HELLBERG. Träffas å byrån kl. 10—11. Allm. Telef. 61 47.</p>	<p>Utgifningstid: hvarje helgfri fredag. Lösnummerpris: 15 öre (vid kompletteringar).</p>	<p>Prenumeration sker I landsorten: å postanstalterna. I Stockholm: hos redaktionen, i bok- lädorna samt å tidningskontoren.</p>
---	--	--	---	---

Hilda Dalman.

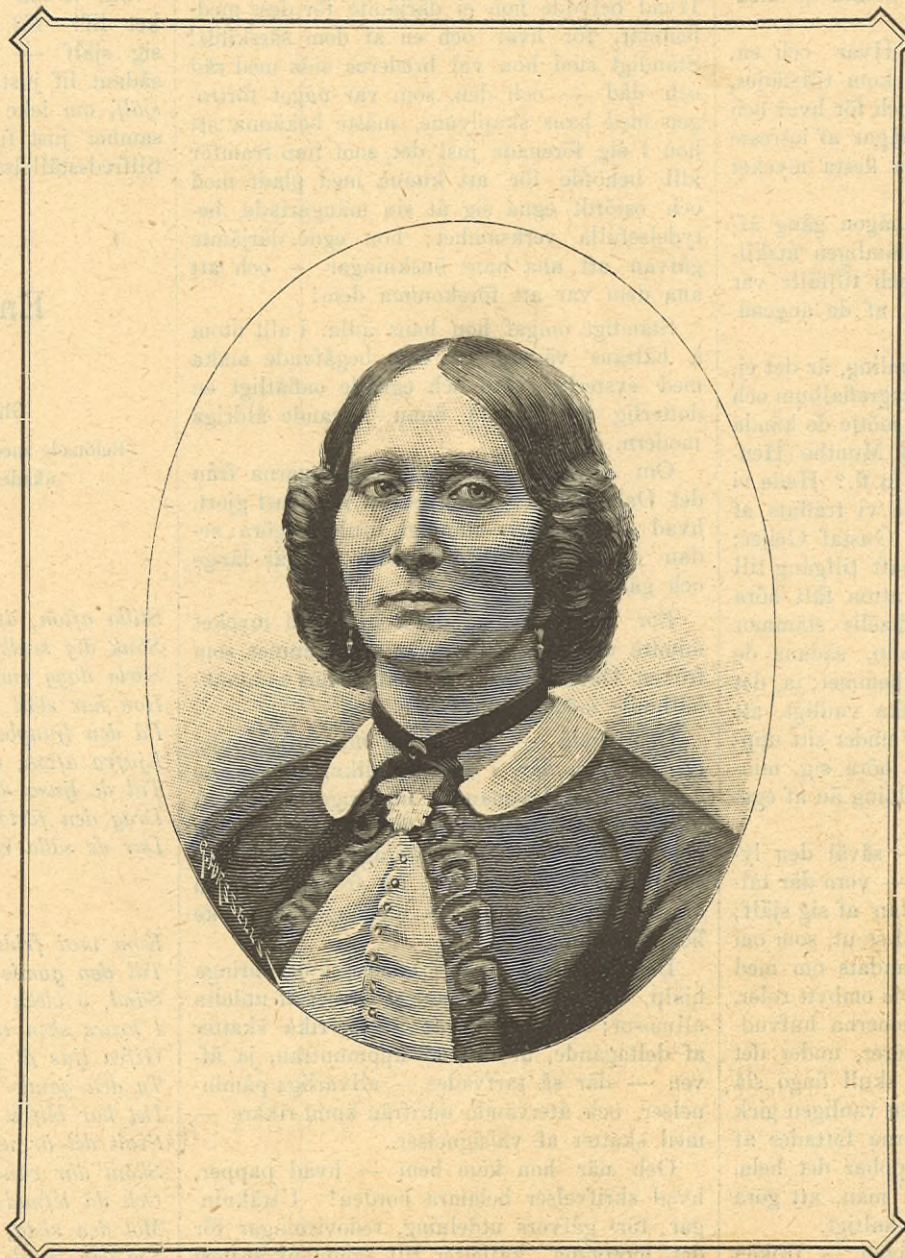
G en afton i början af detta år samlades å en af hufvudstadens restauranter en talrik krets af på många skilda områden framstående personligheter, så kvinnor som män, mest till åren mognade, mest grånade hår. Det gällde att i festligt lag fira en för alla deltagarne gemensam vän, som denna dag fyllde sitt sjuttionde år, och hvilkens lefnadsgärning mer än de flestas syntes förtjäna erkännande och hyllning. Denna gemensamma vän var fröken *Hilda Dalman*.

Att den lifsgärning, som då firades inom den trängre kretsen af närmare vänner, ock varit af art att långt vidare, långt offentligare böra hedras, framgår tydligast däraf, att konungen i dessa dagar tilldelat Hilda Dalman medaljen i guld af åttonde storleken med inskrift: »*Sui memores fecere merendo.*»*

Och hvare ligger då denna kvinnas förtjänst? Vi kunna svara i få ord: *i ett lif för andra!*

Den framstående vetenskapsman, som vid den ofvan omnämnda festen å de närvarandes vägnar brin-

*I fri öfvers.: »Dina förtjänster skapade ditt minne.»

gade hedersgästen sin hyllning, gaf i sitt tal en teckning af hennes betydelse och verksamhet såväl inom det hem, hvares mångåriga värdinna och medelpunkt hon var, nämligen hennes broders, den kände riksdagsmannen, publicisten och skriftställaren W. F. A. Dalmans, som ock utom detsamma i ett vidt omfattande, välsignelserikt arbete i välgörenhetens tjänst. Och vi kunna i dag, då Idun för sina läsarinor framställer Hilda Dalmans yttre bild, ej bättre och mera sympatiskt få den andliga bilden tecknad än genom ett utdrag ur dessa värtaliga ord, som godhetsfullt ställts till vårt förfogande.

De gifva på samma gång intressanta interiörer från gångna dagar, som helt visst med nöje skola mottagas i mångt nutidshem.

»Det är,» yttrade vid tillfället talaren, »det gamla Dalmanska hemmet, jag ville föra er till, sådant så många af oss erinna oss det — låt oss säga — på 50-talet, d. v. s. för 30 å 40 år tillbaka.

Och då vi tänka på detta hem, håller jag före, att det för mången

I det större som det mindre
Se man endast på det inre,
Söka viljans lag;

Hjärtat är en spegelskifva.
Som skall troget återgifva
Plikten drag för drag.

Talis Qualis.

af de närvarande särskildt är de i vida kretsar bekanta musikaftnarne där, som i första rummet framstå för erinringen.

Jag vet icke, om i något hem i vår stad hvarken förr eller senare aftonunderhållningar sådana som dessa haft något motstycke. Musikaliska soaréer, vid hvilka både mycken och god musik bjudits, och där gästerna hufvudsakligen utgjorts af bekanta musikidkare och musikvänner, kunna vi väl ock annorstädes ifrån erinra oss. Här var visserligen äfven det musikaliska elementet starkt representeradt, men det gjorde sig ingalunda gällande med någon slags exklusivitet; och på grund af den gästfrihet utan like, som kännetecknade det Dalmanska hemmet, och lättheten att där förskaffa sig tillträde, bar societeten icke just en påfallande musikalisk prägel.

Men de erbjödo, dessa soaréer, ett alldeles egendomligt behag och hade en helt egendomlig tilldragningskraft, som väl ytterst var att hänföra till värdfolket, men som också gaf sig tillkänna i vissa betecknande drag.

Sålunda försiggick aftonunderhålningen ej just efter ett uppjordt program, utan hade snarare karaktären af något improviseradt; det berodde sålunda till stor del på tillfälligheter, hvad som förekom, och hvilka de medverkande voro.

All stället var bannlyst. Hvar och en, äfven den som första gången kom tillstädes, kände sig strax hemmastadd, och för hvar och en hade dessa aftnar alltid något af intresse att taga vara på, för de allra flesta mycket och af vexlande slag.

Utom sång och musik — någon gång äfven uppläsning — förekom nämligen åtskilligt både att se och höra; och tillfälle var därjämte beredt till inledande af de angenämaste bekantskaper.

När vi tänka på denna samling, är det ej, som om vi bläddrade i ett fotografialbum och plötsligt ljusnade upp, när vi mötte de kända konterfejnen af Adolf Lindblad, Munthe (Henrik Mathias), Troili (målarne) m. fl.? Hade vi gått än längre tillbaka, hade vi träffats af de allvarliga dragen af Erik Gustaf Geijer; och hade man då för tiden haft tillgång till en fonograf, kunde vi här i afton fått höra Jenny Linds och Louise Michaëlis stämmor och Vilhelmina Nerudas violin, sådana de ofta hördes i det Dalmanska hemmet; ja, det var — som vi veta — ganska vanligt, att utlandets förnämligaste artister under sitt uppträdande i vår stad där läto höra sig, mindre till följd af särskild inbjudning än af eget erbjudande.

Att vår teaters artister — såväl den lyriska scenens som talscenens — voro där talrikt representerade, faller nästan af sig själf; det kunde också därför ibland se ut, som om scen och salong alldeles blandats om med hvarandra och åtminstone delvis ombytt roller, så att de musikaliska prestationerna hufvudsakligen utfördes af amatörer, under det scenens folk för omvexlings skull fingo slå sig ner på åhörarbänkarna; men vanligen gick det så till, att äfven artisterna fattades af den lifvade stämning, som uppbar det hela, och villigt bidrogo, hvar i sin mån, att göra aftonens utbyte ännu mera rikhaltigt.

Men — tänker kanske någon — fröken

Dalman uppträdde ju hvarken som sängerska eller pianist — och det är alldeles riktigt. Hon lånade nog gärna sitt öra åt sången och musiken, men hennes öga hade därjämte åtskilligt att öfvervaka; hon syntes visst icke på något sätt förströdd, men det var dock helt och hållet på hennes omsorg det kom an, att det utsökta nöjet kunde beredas åt såväl värdfolk som gäster — och det var häri, hon hade sin hemliga, sin förnämligaste glädje. Hon var detta gästfria hems egentliga värdinna.

Och hvad detta ville säga i det Dalmanska hemmet, vet hvar och en, som erinrar sig, icke blott huru ofta dessa musikaftnar återkommo, utan äfven för hvilket vidsträckt umgänge dessutom detta hem utgjorde en centralpunkt, huru ofta världens publicistiska kollegor, riksdagsbekanta och enskilda vänner där sammanträffade. Jag kan icke afhålla mig från att äfven här påminna om några namn: Anders Fryxell, Rydqvist, Talis Qualis — att icke nämna ännu lefvande deltagare i dessa smärre, förtroliga middags- och aftonbjudningar.

Fröken Dalman var emellertid i detta hem något ännu mycket mer än dess värdinna. Hvad betydde hon ej därjämte för dess medlemmar, för hvar och en af dem särskildt! Ständigt stod hon vid broderns sida med råd och dåd — och den, som var något förtrogen med hans skaplyne, måste bekänna, att hon i sig förenade just det, som han framför allt behöfde för att kunna med gladt mod och ostörtd egna sig åt sin mångartade, betydelsefulla verksamhet; hon egde därjämte gåfvan att ana hans önsknings — och att ana dem var att förekomma dem!

Ständigt omgaf hon hans ädla, i allt utom å hälsans vägnar så rikt begåfvade maka med systerlig vård och egnade oafåtligt en dotterlig åt den då ännu lefvande äldre modern.

Om vi länge dröjt vid erinringarna från det Dalmanska hemmet, så ha vi endast gjort, hvad gästerna där ständigt brukade göra: sedan de kommit dit, stannade de där länge och gärna.

För öfrigt har ju detta besök så mycket mindre utgjort en digression från ämnet, som fröken Dalman just var detta hems sammanhållande medelpunkt.

Och ändå — hvem såg man oftare ute, än här, än där, i stadens olika, aflägsnaste delar? Det Dalmanska umgänget var ju så vidsträckt — gällde kanske den brådskande gången återgåldandet af mottagna besök? Icke så precis — saken var, att fröken Dalman äfven hade sitt särskilda umgänge, som icke fick försummas.

Det gällde nu att i nödens kojor bringa hjälp, och detta icke endast i form af utdelta allmosor; hon medförde äfven rika skatter af deltagande, af råd, af uppmuntran, ja äfven — där så tarfvades — allvarliga påminnelser, och återvände därifrån ännu rikare — med skatter af välsignelser.

Och när hon kom hem — hvad papper, hvad skrivelser belamra borden! Uträkningar för gåfvors utdelning, redovisningar för det mottagna, kallelser till sammankomster!

Hvilken dag! Och så dag efter dag — hvilket lif!

Emellertid började det att skymma i det förr så ljusa, så vänliga hemmet. Alder och krämpor trängde sig in. Det gällde nu att fördubbla verksamhet och omtanke.

När brodern med mer och mer minskad synförmåga, men alltjämt med oförminskad, okuflig arbetslust tog sig för att hufvudsakligen ur sitt klara, hållfasta minne teckna våra ständsriksdagars historia, hvem är det väl som presiderar vid skrifbordet, omgifven af böcker och riksdagsprotokoll och manuskript, om icke fröken Dalman? Hon var nu hans handsekreterare, hans föreläsare, ja hans öga: hon fick nu ofta lof att något sakta den vanligen så raska farten, ty hon var äfven i bokstaflig mening hans ledarinna, hans stöd.

Och äfven då hon måste gå som bud och hjälparinna mellan sjuksängarne i hemmet — icke glömdes därför skyddslingarne därutaf: skyddsföreningar, tjänarinnehem, Asyl, Tysta skolan, barnhem — ja jag är icke i stånd att ens uppräknat alla dessa föremål för hennes välgörande, välsignelserika verksamhet.

Ja, vi må väl säga ännu en gång — hvilket lif! *Ett lif för andra*, utan tanke på sig själf — skulle man säga, om icke ett sådant lif just innebure rättta siktet på detta själf, om icke ädla sinnen i uppoffrande verksamhet just funne sin sannaste, sin djupaste tillfredsställelse.»

En moders bild.

Fyra sånger

af

Charlotte Lindholm.

(Belönade med hedersomnämmande af Svenska akademien den 20 dec. 1889).

IV.

Den gamle.

*Stilla afton, du, som kvalet söfver,
Sänk dig svalkande till dalen ned!
Sörkla dagg snart vissnad ros behöfver,
Hon har stått i solen dagen öfver
På den ljungbevuxna, brända hed.
Ljufva afton, öppna sakta porten
Till de ljusa drömmars sagoland!
Drag den förlåt bort, som döljer orten,
Där de sälla vandra hand i hand!*

*Kom med friden ock, o aftontimma,
Till den gamle vid hans tysta härd!
Sänd, o bleka måne, ned en strimma,
I hvars sken en svunnen fröjd må glimma,
Gifva ljus åt minnets dunkla värld!
Ty den gamle helst med minnet talar,
Det har blifvit honom till en vän,
Svalt det är uti dess tempelsalar,
Skönt där vandra om och om igen.
Och då lefnadsdagen tyckes stupa
Mot den sista, skumma afton ner,
Ses den gamle stilla sig fördjupa*

I det svunna kära mer och mer.
 Stundom man ett flyktigt löje ser
 Kring den fina munnens linier leka,
 Glada känslor då hans hjärta smeka;
 Stundom ögat matt och fuktigt är,
 Och en suck ur själen sakta bäfvar,
 Minnets dufva, som kring honom sväfvar,
 Hägkomst då af forna sorger bär. —
 Men den gamle mins ej blott, han tänker,
 Hvita hjässan ofta ned han sänker
 I begrundning under dagens lopp.
 Tanken är ej grubblande och dystert,
 Icke håller lekande och ystert,
 Den är lugn och full af tro och hopp;
 Den är klar som källans blåa vatten,
 Blåd som stjärnans ljus i mörka natten,
 From och älsklig, som en barnasjäl,
 Allvarsfull och pröfvande likvül:
 »O, hvad var min lefnads dolda mening?
 Om jag gåtan tyda rätt förstätt,
 Hvad mig mötte, sorg som fröjd, var godt,
 Blott det tjänte till mitt hjärtas rening.»
 Och hans tanke löser sig i längtan,
 Längtan »hem» från möda, kamp och strid,
 Utändens tysta, djupa trängtan
 Till en evig, en fullkomlig frid.
 På den andra, solbelysta stranden,
 Som hans aning blott har skådat än,
 Väntar honom mången trofast vän;
 O, hur godt att i de sälla landen
 Få de kära, saknade igen!
 Dyra moder, som i tidig timma
 Bergad blef vid evighetens hamn:
 Hviskar du ej stundom barnets namn?
 När de klara stjärneljusens glimma,
 Tycker jag, du räcker mig din famn.
 Älskade, jag längtar till ditt möte,
 Längtar efter hvilan i ditt sköte.

Bed, du gamle! Bed i tro ditt sista
 Aldrig glömda, kära »Fader vår!»
 Snart de matta ögon skola brista,
 Snart vid hufvudgården af din kista
 Älskad moder, lik en genius, står.
 Gläds, du snart får sväfva i det fria,
 I en högre, i en himmelsk värld;
 Alla tecken bära bud och sia,
 Att du gamle, pröfvade Elia
 Nu är redo till din himmelsfärd.

Till unga mödrar,

varande eller blifvande.

(Andra artikeln.)

I nr 22 af Iduns föregående årgång skref jag under ofvanstående rubrik några rader, hvilkas hufvudtanke utmynnade däri: att kvinnorna, — icke blott de unga och ogifta, utan äfven de förlovade och gifta, ja t. o. m. de, som stå i begrepp att bli mödrar — konsekvent försumma att bereda sig för barnavård och barnaupfostran såsom för ett kall och ett ämbete.

Och jag trodde mig ha funnit, att de gjorde detta till följd af den falska föreställningen, att i kvinnonaturen är nedlagd en så klar »instinkt» och en så mystisk begåfning för moderskallet, att all beredelse därtill är öfverflödig.

»Förmågan kommer med modersplikerna», så tro de och tänka icke ett ögonblick på att skaffa sig vare sig teoretisk eller praktisk kunskap om vilkoren och lagarne för en människovarelses utveckling.

Jag hänvisar dem af mina läsarinor, som hafva *Idun* för förra året, till nämnda artikel, i hvilken denna tanke är vidare fullföljd, och skall här endast — för dem som icke ha den — anföra slutorden däri, till hvilka knyta sig de reflexioner, som komma att utgöra ämnet för denna artikel.

* * *

»Till alla kvinnor vill jag säga detta enda väsentliga: *betänken i tid betydelsen, tyngden och vidden, den långt in i en fjärran framtid nående vidden af en moders gärning!*

Det är icke blott fråga om att draga upp ett barn, så att lifvet hänger i det, och att göra detta »så godt man förstår», som det heter. Detta: »jag gör så godt jag förstår», är en mycket, mycket för rymlig ursäkt och borde icke få användas af andra än dem, som uttömt alla tillgängliga källor för vetande i de ämnen, som beröra mänsklighetens lif med dess förutsättningar och fordringar i allmänhet och barnens i synnerhet. Att bibehålla lifvet i barnakroppen är icke nog, så vida den icke tillika göres stark, frisk och harmonisk, närmande sig fullkomligheten så mycket som möjligt.

Den allra första grunden härtill kan modern själf icke lägga, ty den ha föregående generationer redan lagt; men hennes uppgift är större och betydelsefullare i samma mån, som denna redan lagda grund är svag eller i ett eller annat hänseende mindre god. Det tillhör då henne att, med uppmärksamheten riktad på denna medfödda svaghet och blicken öppen för ärfda brister, så mycket omsorgsfullare och solidare lägga sin grund. Det skall då måhända lyckas henne att alldeles förta, eller i alla händelser i betydlig mån förminska verkan af dåliga fysiska eller andliga anlag, hvilka, lemnade åt slumpen och naturen att godtyckligt utvecklas, med naturnödvändighet leda till släktets urartning.

Men de mödrar, för hvilka psykologi och fysiologi äro tvänne lika betydelselösa som okända begrepp — äfven då de omskrivas på svenska — de skola aldrig kunna utföra ett dylikt verk.

Och att vårt land och vår tid till sin djupa olycka haft allt för många sådana ovetande mödrar, därom vittnar på ett sorgligt och otvetydigt sätt vår försvagade generation, blodfattig, nervös och själssjuk.»

* * *

Icke blott forntidens och medeltidens, utan äfven de senare århundradenas naturforskare, lagstiftare och filosofer hafva drifvit den åsikten, att *modern* intet hade att skaffa med dandandet af barnets själ, utan att hennes roll vid släktets fortplantning blott är densamma som åkerfältets, i hvilket ett frö lägges ned att gro. När plantan spirar upp, är hon till sitt väsen och sin natur af samma slag som det nedlagda fröet — hvete, om man sått hvete, ris, om man sått ris — fullkomligt oberörd af den närande jordmänen. Likaså här barnet andligen blott faderns drag, fortplantar blott hans egenskaper och utgör en fortsättning blott på hans släktlif.

Denna uppfattning har utan tvifvel lagt grunden till kvinnans underkufvade ställning i de gamla samhällena och till det förmyndarskap, under hvilket hon ända in i vår tid varit och är hemfallen. Ett uttryck härför, som ännu oförändradt fortlefver i våra sedvänjor, är, att barnen endast fortplanta faderns namn; aldrig moderns, annat än i inormala fall.

Och vi måste medgifva, att om den nämnda uppfattningen vore riktig, ja, då vore också hennes underkufvande fullt berättigadt; — om det nämligen vore en sanning, att *moderskapet*, hvilket på ett alldeles särskildt sätt är kvinnans »stora», säregna mission — de flesta kvinnors enda verkliga uppgift i lifvet (jag menar då med »uppgift» en verksamhet, som på sin utförelse ställer *ideella* kraf) — om moderskapet till sin innebörd vore något oväsentligt och underordnad vid sidan af faderskapet och detta ensamt vore det väsentliga, då finge förvisst vi kvinnor underdånigt böja oss för naturens egen dom och erkänna, att vi hade bra litet att komma med i utvecklingsarbetet.

Men lyckligt för oss talar den moderna vetenskapen, likasom sunda förnuftet och våra ögons erfarenhet, ett annat språk. Den säger oss, att *modern* vid framalstrandet af den nya varelsen tvärtom spelar den mest betydande roll, att icke blott hennes kroppsliga egenskaper, hennes sundhet eller sjukdomsanlag, utan äfven hennes karaktärsegndomligheter, dess lyten så väl som dess företräden inympas på barnet redan före dess födelse; och sedan, under första åren af dess utveckling, ligger det ju speciellt i moderns makt att ytterligare framtinga eller kväfva hvarje särskildt af dessa medfödda anlag.

Det är af ofantligt stor vikt, att vi hafva detta sakförhållande fullt klart för oss, innan vi gå till det stora värfvet att blifva mödrar.

Men det bätar oss föga att *veta*, att så är, om vi icke tillika hafva *insikter* i de ämnen, som ensamt kunna göra oss skickliga och medvetna i vår modersgärning.

Dessa ämnen äro *fysiologi* eller läran om lifvet — människokroppen och dess organ, dess förrättningar och utveckling m. m. — samt *psykologi* eller läran om själen — hennes krafter och yttringar, lagarne för hennes föränderlighet o. s. v. — Utan lefvande kunskap i dessa ämnen blir ingen verklig *moder* i medveten mening — (lika litet som en god uppfostrare eller lärare för andras barn). — Hennes sträfvan att göra, »så godt hon förmår», blir ett trefvande i mörkret. Vi skola nu icke ens nämna dem, som icke besjålas af någon sträfvan alls, utan reflexionslöst låta sig göras till naturens verktyg och lika litet ega *vilja* som förmåga att reglerande ingripa. De synas mig vara de mest straffvärda af alla brottsliga varelser, ty de kasta frukterna af sina synder halfva och hela århundraden in i framtiden, till en förbannelse för ofödda släkten, en hämsko på kommande generationers utveckling och förädling.

Innan jag slutar denna artikel, vill jag nu blott framdraga ett par konkreta exempel på förhållanden, då moderns på kunskaper grundade förutseende är af ofantligt stort inflytande.

Äfven med fara att sära allt för finkänsliga ungmörs hyperidealistiska sedlighet vill jag då allra först påstå, att *detta förutseende aldrig kan börja för tidigt*. Ty tanken på det ansvar, hon möjligen en gång såsom moder kan komma att ikläda sig till nästa generation, borde kraftigare än något annat afhålla hvarje ung kvinna från brott mot såväl *helsans* som *moralens* lagar. En sjuklig mor får näppeligen friska barn, de bli tvärtom vanligen svagare, än hon har varit. Och en mor, som lemnat fria tyglar åt vissa dåliga karaktärsdrag, skall sällan undgå att se dessa lefva upp igen hos sina barn. Och enligt lagarne för racebildningen förekommer hvarje skarpt utpräglad egenskap — vare sig ond eller god — ännu mera utpräglad i nästa släktled. Detta gäller lyckligtvis i lika hög grad *förfärfvade* som *medfödda* egenskaper.

Jag säger lyckligtvis, ty just därigenom äro

vi i stånd att själfva uträtta något på det psykiska området för grundläggandet af våra barns anlag. Antag, att jag af naturen har ett het-sigt temperament med alla dettas svagheter: häftigt lynne, obetänksamhet, själfsväld, nyckfullhet o. s. v., men att jag genom uppfostran och ännu mera själfuppfostran kvävt dessa dåliga böjelser och i stället tillkämpat mig själfbeherskning, mildhet och sinnesallvar, så kan jag ha godt hopp om, att *dessa senare* egenskaper skola plantas in på mina barn; åtminstone skola *de förra* , äfven om de förefinnas, vara så betydligt försvagade, att de med en därpå riktad klok uppfostran tämligen lätt skola kunna bortarbetas, hvilket icke blifvit fallet, om anlaget hos mig fritt fått rotfastas.

Af ännu större betydelse blir detta psykiska experiment, om det gäller bekämpande af någon viss inom släkten utpräglad eller ärftlig last, mani, sjukdom eller svaghet.

Jag vill endast nämna *dryckenskapslasten* , hvilken vi alla veta sträcka sina följder in på barnen, oftast i flere led.

Huru oändligt mycket skulle icke mödrarna här kunna uträtta, om de blott kände sin plikt och egde tillräckliga kunskaper!

Här trädde den andra sidan af deras psykiska uppgift oss till mötes: den nämligen att bilda en stark motvikt till de dåliga anlag eller skadliga impulser barnen kunnat mottaga af sin far eller t. o. m. af far- och morföräldrar. Sådana arf, som liksom hoppa öfver ett släktled och in i nästa äro för såväl psykologen som fysiologen väl bekanta och bruka benämnas »bakslag».

Det skulle föra mig längre än utrymmet denna gång medgifver, om jag inlät mig på en närmare granskning af mödrarnas ställning till barnens från andra håll mottagna impulser.

Må de gifna antydningarna tills vidare vara nog och om möjligt hos en eller annan ung mor eller ung kvinna skärpa intresset för hithörande studier!

Elna Tenow.

Moder och smak.

Några iakttagelser
af Helena Nyblom.

(Forts.)

Paris fråga icke damerna först: »Hvad är modet, så att jag kan klä' mig där-efter?» De fråga: »Hvad finns det i dagens mod, som bäst passar för min person?» Och det finns alltid någonting för alla. En ung och en gammal dam, en brunett och en blond, en smärt och en korpulent dam kläda sig icke på samma sätt.

Hvarje fin dam i Paris klär sig efter sin figur, sin färg och sin ålder. På gatan är ingen fin dam klädd på något påfallande sätt; oftast i mörka färger, helst svart, med någon liten plym eller blomma, som antyder, att det icke är sorgdräkt. Damerna i vagn kläda sig redan mera elegant. En fin dams ekipage är en del af hennes hem, där är hon »hemma hos sig» och kan bära de färger, hon behagar, och hvilken fantastisk hatt som klär henne.

På teatern, egentligen på operan, kläda sig pariserdamerna i stor toalett, barhalsade med blommor och juveler. De ogifta unga damerna bära aldrig prydnader, utom kanske någon lefvande blomma i bröstet, och i det hela anses det för god ton, att de unga flickorna kläda sig så enkelt och anspråkslöst som möjligt. Det nuvarande modet, blusliv med ett bredt bälte eller skärp och en enkel

rynkad kjol, är väl det, som bäst af allt klär en ungdomlig figur. De gifta damerna däremot uppträda i sina loger och hemma hos sig själfva med all den lyx, de behaga och ha råd till, men man ser sällan två damer lika klädda. En elegant afton i operan kan man se så många variationer af toaletter, att det nästan stöter på kostym, men dessa dräkter äro för det mesta valda med en smak och en hänsyn till den person, som bär dem, att de i de flesta fall göra det behagligaste intryck.

För en fransk dam med smak är *hon själf* , icke hennes toalett, det viktigaste. Allt passar för henne och samlar sig till ett helt så harmoniskt, att man ofta knappt observerar det förrän så småningom.

Hur ofta upplefva icke vi andra att först förvånas, ja förfäras öfver en eller annan toalett och så, slutligen, upptäcka, att den hänger på en människa.

För en fransk dam höra alltid först och främst till en nätt toalett skor och handskar, som sitta bra. Den enklaste tjänstflicka tänker först på sina skor eller kängor och, utan att vara »bien gantée», kan man icke anses vara ordentligt klädd. Dessa ting höra till det absolut nödvändiga, men för resten kan, som sagdt, hvar enda dam i Paris finna, hvad hon önskar, och välja, hvad hon vill, af de millioner detaljer, som modet bjuder henne.

I allt detta herskar den största frihet. Men det finns ett absolut vilkor för alla franska toaletter, en obevekligt sträng utgångspunkt, utan hvilken man ej kan tänka sig en fransk toalett, och det är — korsetten. Jag tror, att en fransk dam hellre skulle taga lifvet af sig än taga snörlifvet af sig. Det finns undantag bland de helt unga och smärta, och en af de vackraste damer, jag någonsin sett, var en ung fransyska, som *icke* bar korsett; men regeln, den stränga, obevekliga regeln är: först korsetten, sedan kunna vi tala om resten! Då en fin svensk dam, med mycket pengar och, som hon trodde, god smak, ville sy sig en klädning hos en af de stora, de högtidligt stora pariserskräddarne, kastade »artisten» först en domareblick på henne och sade: »Madame, jag syr ingen klädning, om jag icke först får sy er en annan korsett!» Därför bära också alla parisertoaletter ett väl starkt kännetecken af det gemensamma grundlaget. Det är någonting styft, hårdt och precis vid kostymen, som ser plågsamt ut, i synnerhet då många af damerna i Paris äro ganska korpulenta.

Men försöken, mina damer, att föreslå en pariserdam reformdräkt!...

* * *

De italienska damerna få nog de flesta af sina moder från Paris, men de variera dem efter sitt eget italienska utseende, bära kläderna lösare och ofta sjalar och kappor i tillfälliga veck, som de arrangera med mycken naturlig smak. Ingen nordisk dam kan kasta en slöja öfver axlarna med den elegans och verkligt plastiska skönhet, som en italienska förmår det. De kunna både sig själfva och slöjan utantill och äro aldrig rädda att se »tillgjorda» ut. Äro de vackra, första de att makalöst framhäfva sin skönhet.

I Italien lever man mycket mer utomhus än i Paris, och om sommaraftnarne anses torgen i de stora städerna som ett slags salong, där bekanta mötas och helsa på hvarandra, medan musiken spelar. Damerna upp-

träda då ofta mycket eleganta, gärna i ljusa dräkter eller alldeles hvita, med hvita hattar, som förträffligt kläda deras svarta hår. Alla slags lätta orientalska tyger omvexla i deras klädningar, som de 1889 buro så långa, att de stötte i marken, och med stora, vida ärm-mar, allt med afsikt att vara så svalt som möjligt. På dessa aftonpromenader bära också de fina damerna juveler och pärlor, i synnerhet pärlhalsband, som äro mycket omtyckta i Italien, — naturligtvis äkta. Ingen bär i Italien oäkta smycken. Bondkvinnorna bära korallhalsband eller guldkedjor; i Toscana lägga ofta bondflickorna ned sin hemgift i ett halsband af äkta pärlor, men endast främlingarne köpa de oäkta romerska och venetianska pärlorna.

Det händer, att man kan se italienska damer i mycket frappanta och skrikande färger, sådana som man finner mycket brunetta personer gärna föredraga, men som oftast förstå också de att kläda sig väl efter sin person, och deras figurer ha mera mänskliga och fria rörelser än de franska damernas. Pariserdamerna påminna ibland något om dockfigurer.

Hvad de italienska damerna för resten angår, tror jag icke man gör dem orätt genom att säga, att de, när man talar om medelklassen, hufvudsakligen kläda sig för promenaden. De tillbringa sin lyckligaste tid ute, och då man i Italien oftare träffar sina bekanta på gatorna och promenadplatserna än mottager dem hemma, är det för promenaderna damerna göra toalett. Hemma torde man ofta finna dem ganska vårdslöst klädda och, så snart det blir varmt, i så litet som möjligt. Det skulle icke öfverraska en att finna samma dam, som man en afton mött på promenaden i en spetsklädning eller sammetsdräkt, i sitt hem en morgon klädd i underkjol och peignoir.

Naturligtvis gäller icke detta de förnäma och rika damerna, utan om den klass, som representeras af ämbetsmän, militärer och köpmän med moderata inkomster. För resten gäller säkerligen detsamma med afseende på de franska damerna af motsvarande klass. Toaletterna i hemmet negligeras ofta, för att man må kunna uppträda med mer effekt ute.

* * *

Hvad de engelska damerna angår, är för dem alltid det viktigaste vid toaletten, att den är så praktisk som möjligt. Då de flesta engelska damer, åtminstone de yngre af dem, tillbringa en stor del af sin tid med sport af alla slag, gäller det för dem hufvudsakligen att finna sådana dräkter, som passa för tillfället. Då de tillbringa så stor del af sin tid med fotvandringar, bergbestigningar o. s. v., välja de tjocka, solida skor, stoffer, som kunna motstå väder och vind, hattar, som icke behöfva frukta en regnskur, och täta flor till skydd mot solen. Allt detta är godt och väl, och med en liten smula smak kunna ju också sådana dräkter bli vackra och klädsamma, men det kan icke nekas, att engelskorna ofta alldeles uppoffra skönheten för det praktiska.

Äfven på en mindre resa utrusta de sig, som om de väntade oväder och orkaner af värsta slag. När en fransk dam gör en mindre resa, klär hon sig med samma elegans som till en promenad, kanske med tilllägg af paraply och regnkappa som bagage. Hennes utseende tycks säga: »Hvem vet? Man kan möta bekanta, och i alla

en kapplöpning störtat med sin häst, varit sjuk och ordinerats hafsbad, och att de därför uppsökt denna lilla obemärkta badort för att få vara i lugn och ro, »far from the madding crowd,» tillägger hon småleende.

»Men huruledes kommer ni hit, baron?»

Resen förklarar, att han brutit sin arm förra vintern och nu skickats hit för att återvinna styrka; han säger, att han finner luften utmärkt, baden härliga, naturen hänförande o. s. v., men glömmer, troligtvis af distraktion, att tillfoga, att han anländt hit endast för två dagar sedan, och att han idag på morgonen, uti kraftiga, men ej synnerligen eleganta ordalag, lofvat sig själf att redan i morgon fly denna gräsliga afkrok och i stället begifva sig till Marstrand eller Lysekil.

Men nu talar han med en sann entusiasm om denna stilla, idylliska vrå, hvilket har till följd att Cecilia, som finner badorten högst tråkig, småler misstroget.

Han observerar henne från sidan och finner henne hafva en omiskännelig Kate Greenawaytyp med sitt ljusa, vågiga hår, sina bruna ögon med långa ögonfransar, den skära hyn och en en liten förtjusande mun, plötsligen upptäcker han, att äfven han utgör ett observationsföremål, hvarpå de båda utbrista i skratt.

»Nå?» frågar fröken Cecilia öfverlägset.

Han tiger.

Hon har redan bestämt, att han ser bra ut, han har ett par muntra gråblå ögon, en vacker näsa och ett energiskt, usch, så energiskt, drag kring munnen, vackra välformade fötter och smala kvinnliga händer, som dock ingifva en känsla af seg styrka. Ögonen äro dock det vackraste uti hans utseende och omedvetet citerar hon högt:

»Ein graues Aug,
Ein schlaues Aug.»

Han ser förvånad ned på henne, men fortsätter därpå med orubbligt allvar, och med en blick in uti hennes bruna ögon:

»Auf schelmische Launen
Deuten die braunen!»

Hon stannar och ser förtretad på honom. »Ursäkta,» säger han ångerfullt, »men ni började ju.»

Hon rodnar. Hvad det kläder henne, tänker Resen.

»Tycker äfven ni om Mirza Schaffy,» frågar hon något förlägen.

»Ja mycket!» försäkrar Resen med själfkänsla.

Cecilia tviflar dock härpå.

De anlända nu till den af friherrinnan Rudow bebodda villan, om man nota bene vill gifva namn, heder och värdighet af villa åt det rödmålade huset, som för resten ligger pittoreskt inbäddadt i skogen och i omedelbar närhet af vattnet, som man ser framskimra mellan träden. En med slingerväxter öfvervuxen veranda löper utmed husets framsida och förlänar åt den lilla byggnaden ett måleriskt utseende. Framför verandan finnes en gräsplan, som dock för tillfället tyckes vara förvandlad till cirkusarena, ty en lurvig pony galopperar klumpigt omkring, riden utaf en märkvärdig företeelse, hvars rätta skepnad och natur tyckas vara omöjliga att definiera vid första påseende. När hästen får se Cecilia och Resen, tvärstannar den plötsligt med den påföljd, att företeelsen från hans rygg hamnar hufvudstupa i gräset. Lifliga applåder och bravorop ljuda inifrån verandan. Cecilia skyndar fram, åtföljd af Resen.

»Seså Flossy, jag ser, att du lyckligtvis ej skadat dig, men hvad är detta nu för ett nytt upptåg?» säger hon och försöker att se strängt på delinkventen.

Denna, som befinnes vara en lofvande ung dam, om åtta års ålder, iklädd långa, svarta strumpor, en ytterst kort, hvit klädning och en röd lawn-tennis-hatt öfver sitt i pannan tvärklippta hår, som förlänar henne ett utseende à la van Dyck, stiger upp, djupt förnämad, och skakar gräs och grus utaf sig samt knyter handen emot verandan, hvarpå hon mönstrar Resen med en onådlig blick.

»Hvem är det? Presentera honom för mig!»

Cecilia fullgör detta med orubbligt allvar: »Baron von Resen, min syster Florence Rudow.»

Resen bugar sig ceremoniöst, och fröken Flossy svarar med en nonchalant helsning. Cecilia och Resen utbrista i skratt, hvilket inbringar dem en förkrossande blick.

De gå nu in på verandan, där de finna friherrinnan Rudow sysselsatt med något broderi och hennes son Karl utsträckt på en chaiselongue. Han stiger raskt upp, när han ser sin syster inkomma med en gäst. Karl Rudow påminner mycket om Cecilia, och de tre syskonen hafva en påfallande likhet med modern, en dam, engelska till börden, med förnämt utseende och ett älskvärdt, intagande sätt. De hafva alla samma vackra, bruna ögon och mjuka, melodiska tonfall.

Presentationen försiggår; Cecilia omtalar, huru de träffats, och såväl friherrinnan som Karl äro förtjusta öfver detta afbrott uti det något enformiga badlivet, ty de lefva utslutande för sig själfva och hafva ej någon gemenskap med de, för resten mycket fåtaliga, badgästerna.

(Forts. och slut i nästa n:r.)

I baltiden.

När snön täcker ängarnas blommor och solen vänder sitt strålande ansikte ifrån oss för att lysa öfver lyckligare trakter, sluta sig andra blommor till prydliga kran-sar, och i ljusens och gaslägornas sken bildar den blomstrande ungdomen glänsande led, vackrare än alla ängars och trädgårdars blomsterkran-sar.

Jag tycker om baler och dans, jag förnekar det ingalunda. Jag sitter gärna som åskådarinna och betraktar de unga flickorna, som med blommor i det glänsande håret se så glada, så harmlösa, så muntra ut.

Stränga moralister fördöma dansen och kalla den ett ohelsosamt och osedligt nöje. Andra påstå, att det är den tänkande människans överdigt att tanklöst sno rundt som en boll eller snurra, och i allt detta kan ju ligga någon sanning.

Ett omåttligt dansande är för visso ohelsosamt, och mången klandervärd känsla kan utveckla sig i den så oskyldigt dansande ungmöns bröst: afund gentemot den vackrare och mera firade systemen, fäfånga och öfvermod öfver egen skönhet, öfverdrifven uppskattning af ett flyktigt nöje.

Dessa känslor kunna uppstå, men det är ingen absolut nödvändighet, att de skola göra det. — Dem renom är allting rent, heter det, och bland de glada, smyckade, i ungdomens fägring blomstrande tärnorna, som finna nöje i dansen, äro väl de flesta harmlösa och goda. Där dansen utvecklar afund,

fäfånga och högmod, skulle sannolikt dessa känslor slå grodd och växa äfven utan den samma, ty ogräset i själen är såsom ogräset på marken, det behöfver ingen särskild ans och har bevingade frön, som föra det genom luften, ja, genom stängda dörrar. Det har långa rötter, och lika lätt som det gror, lika svårt är det att utrota. Den, som tadar dans och baler och anser dem som ett fördärf för kvinnokönet, måste äfven klandra och fördöma många andra saker. Ja, och skulle man än utrota alla nöjen från jorden, skulle dygden därför icke bli större. Bland puritaner och pietister, bakom klostermurarne och i Vestatemplen ha passionen och ondskan funnits, liksom hjärtats renhet och godhet. Det goda är, Gud ske lof, en planta, som kan slå rot i hvarje jordmån, liksom den äfven behöfver vårdas i hvarje jordmån. Människan har dansat, dansar och skall dansa i alla väderstreck, hos alla nationer, i alla tider.

Hos många folkslag höra dansen till den religiösa kulten, hos de flesta är den ett naturligt uttryck af glädje, och just såsom sådant ser jag den så gärna.

Våra blaserade ynglingar förakta och undvika mycket ofta att dansa. Icke emedan de hafva något bättre att göra, något större att betänka, något värdigare att utträtta, nej, ty värr! De sitta under dansen hellre vid glaset eller spelbordet. Men den kvinnliga ungdomen tycker om dans, och de flesta unga flickor skulle oskyldigt och gladt dansa med hvarandra, om seden tillåte det.

Det egentliga behaget i dansen ligger i den rytmiska rörelsen. Är ej ett blommande träd vackrast, när vestanvinden sätter dess grenar i rörelse, är ej ett sädesfält skönast, då det böljar för de friska morgonflåktarne?

Men glädjen i dansen är kort och flyktig. Endast några år, och blomorna, som nu bilda den förtjusande krans, vi kalla bal, ha blommat ut, andra ha utvecklat sig ur knoppens omhölje, medan de från i dag, som unga fruar eller gamla ungmör, gärna eller ogärna sluta sig till åskådarne.

Efter konfirmationen låter man den unga flickan göra sitt inträde i balsalen och betraktar den på visst sätt som hennes inträde i de vuxnas lif.

Men detta är ett misstag. Balens fröjder är den oskuldsfulla ungdomens sista fröjder — först med utträdet ur de dansandes skara börjar inträdet i det egenliga kvinnliga lifvet.

De späda gestaltarna, som sväfva förbi oss med blommor i håret, fira endast bortläggandet af barnskorna. Låt dem dansa. Tiden, då de kunna få det, är kort, och lifvets allvar står redan vid balsalens dörr, väntande på en hvar utaf dem för att räcka dem handen, antingen i form af familjesorger eller den ogiftas hårda ensamhet.

Men hvarje face af lifvet skall föra den tänkande människan vidare i hennes sedliga och andliga utveckling, och äfven ungdomens flyktiga tid, under hvilken dansen var tillåten, kan göra det, naturligtvis under förutsättning, att den är naturlig och oskyldig. Den tadelade balsalen är på mer än ett sätt för ynglingen och flickan en dygdens och förståndets skola — gören den blott till en sådan, I förståndiga mödrar, nyttjen den blott allvarligt, I glada döttrar.

I balsalen kan skönheten lära sig behandla sin af naturen mindre gynnade syster med naturlig vänlighet, och hon skall göra det. Den mindre vackra kan lära sig öfvervinna den groende afunden. Alla kunna lära sig

att utan tafatthet röra sig bland människor, att njuta af den tillåtna glädjen med måtta och att, utan koketteri och beräkning, otvunget, men med tillbörlig tillbakadragenhet, umgås med det andra könet.

Därför ännu en gång: låtom oss unna ungdomen dess glädje!

Julie B.

Damernas dag.

Ett litet kåseri från riksdagsläktarne.

Bära kusin Elsa, du har så många gånger uttryckt som din oförgrifliga mening, att det skulle vara så »festligt» att en gång få komma upp och se, hur »farbröderna» ha det på riksdagen, och redan se'n länge vidtalat mig att bli din ciceron vid lämpligt tillfälle. Nåväl — ett lämpligare tillfälle än i dag kan du ej gärna önska dig! En damernas dag! — en kvinnosak skall få sitt öde afgjordt, och »farbror» F. T. Borg, en gammal det täcka könets riddare och dess intressens förkämpe, skall slå sitt stora slag för den kvinliga äktenskapsålderns höjande från 15 till 21 år.

Ja, du har ju redan sett i Idun, på hvilka grunder och med hvilka skäl han vill kämpa för sin sak. Om du delar hans uppfattning, det har jag inte vågat fråga dig. Det kan ju ges så många rent *personliga* hänsyn. Men att du respekterar det ärliga syftet — åh, du vet nog hvilken hög tanke jag har om ditt lilla hjärtas instinkt.

Så — godt — du har redan hatt och kappat på, din långa boa, som klär dig så förtjusande, den lilla mjuka muffen af yfvig lo. Det är ett vårväder för öfrigt, luften är hög och klar, och öfver Riddarholmen ligger bländande solljus, som kommer kyrkans koppartak att glöda likt eld och obarmhertigt blottar de gamla ämbetsverkens förfallna skröplighet.

I sällskap med Riddarholmskyrkan — förnäm granne! — ligger så den byggnad, där Sveriges öden hvälfvas af Sveriges delegerade — vårt riksdagshus. Nu är det visserligen utdömdt, och om vi lefva, du och jag, få vi kanske en gång följas åt till ett plenum midt i bruset mellan Norrströms flodarmar; men i dag ännu svajar den tretungade flaggan öfver detta gamla tak, och den bistre militärposten bevakar ingången i Riddarholmskyrkans skugga.

Först en fransysk visit i andra kammaren, för att vi sedan må få god tid att dröja i den första, dit naturligtvis dagens intresse främst koncentrerar sig, då det är här motionären själf kommer att kämpa för sin sak. Vi stiga ut på underhusets *referentläktare* — ty när du sällskapar med en tidningsman, kan en slik undantagsförmån komma dig till godo. Annars får du vackert-nöjas med den vanliga åhörarläktaren, där trängseln dock gemenligen plägar vara ganska besvärlig och där värmen »står högt i tak».

Du tittar nyfiket fram öfver barriären, och djupt under dig glänsa »farbrödernas» kala hjässor i snörräta linier likt en plantering frodiga champignoner, ordnade på rad. Jag vet inte, hvarpå det beror, men i andra kammaren hålla sig medlemmarne ganska ordentligt på sina platser under debatten, då du däremot strax i den första skall finna, att hvari nu än den »parlamentariska ordningen» består — icke är det i en *ordning till rummet*.

Sannerligen — vi kommo just i grefvens tid! Talmannen, herr Wijk, uppe å estraden höjer sin väldiga klubba till besegling å en vanlig s. k. »bordläggning», och nu stiger den föredragande notarien fram och uppläser med ljudelig stämma den Borgska motionen. Som du känner, har frågan så till vida kommit baklänges in i riksdagen, att det förberedande lagutskottet utan vidare afstyrkt den. Och icke kunna vi hemta mycken förhoppning om dess framgång ur minen i de välvisade gubbarnes trumpna anleten.

Ack nej, vi bedrogo oss ej! Att affifningsprocessen dock skulle göras så kort och utan alla förmildrande ceremonier — det hade du knappast förmodat. Eller hvad menade den mörka skuggan, som för ett ögonblick drog öfver dina vackra ögon, kusin Elsa, annat än *det* — nog voro väl dock *våra* intressen en liten smula större affär värda?!

Fem minuter — en enda ropandes röst i öknen, en enda stackars vanmäktig, minuts-lång protest — och herr Borgs välmenande motion var hvad man på konstspråket kallar »strypt» — strypt med »acklamation» — i Sveriges riksdags andra kammare.

* * *

Ny tablå och dock densamma. Du har rätt: interiören till sina stora drag är ju tämligen liknande! Samma hvitmenade, tvåloftshöga sal, samma snörräta rader af rödklädda karmstolar och gulbetsade pulpeter med smälmande klaffar, öfver våra hufvuden samma sväfvande glasballonger för de elektriska båg-lampor, som i mörka tider sprida ljus i förhandlingarna, och samma evigt brinnande gas-lanterner, som påstås sörja för luftvexlingen.

Men se'n de första ytliga intrycken förgått, finner du snart väsentliga skillaktigheter. Det ligger en annan norm öfver typerna där nere, och det råder ett annat lif ibland dem. Borgarens och odalmannens breda, trygga drag ha förändrats i ämbetsmannens, militärens, aristokratens mer förfina och skärpta, det godmodiga och tvärsäkra lugn, som å den andra sidan rådde, finnes ej längre åter. Det hvilat en viss nervositet öfver det hela. Få ha lugn att förbli på sina platser Man promenerar fram och åter öfver den ljud-dämpande brysseln, man samlas i grupper här och hvar, konverserar lågmäldt, diskuterar man och man emellan och sprides på nytt, allt under det förhandlingarna gå sin jämna gång och de uppträdande, i regel tämligen opåhörda, spilla sin bevisföring — för talmannen och stenograferna. Vi befinna oss i första kammaren.

Se dig omkring på läktaren; åhörarnes och tidningsreferenternas äro här sammanslagna till en, fastän med åtskilda platser. Afdelningen för de uteslutande åhörande är tätt packad — mest damer! I allmänhet visar en god del af hufvudstadens täcka kön ett lifligt intresse för riksdagens förhandlingar genom talrik närvaro; men i dag är det tydligt, att frågan särskildt lockat genom sitt speciella kvinnointresse.

De tråkiga bränvindsdiskussionerna dra långt ut, men vi begagna tiden till att orientera oss. Och — äntligen är dock ögonblicket inne!

Det går en susning af vaknande intresse öfver den församlade menigheten, man reser sig bakom oss för att bättre se, och ur långt fördolda kappfickor och hemliga tunikaveck smygat fram koketta små fruntimmerskikare

i perlemor och elfenben, som riktas i nyfiken förväntan mot talarplatsen å estraden.

Men hvar, *hvar* ha vi då herr Borg, hviskas och frågas. Ett ögonblicks tålmod ännu. Han reser sig redan från sin plats nere i församlingen, där han lugnt inväntat det afgörande ögonblicket, och nu — *nu* står han där framme!

Ah, det är ju en ståtlig skickelse, denna reslige gubbgestalt med det hvita, rikt yfviga håret och det vackra, tvärklippta helskägget. Han börjar sitt anförande, och allt efter som orden och tankarne rycka honom med, kommer det både värme och hänförelse i hans röst och en beherskad, måttfull liflighet i hans gester, som ovilkorligen taga åhörarne med sig — åtminstone uppe å läktaren.

Ty kollegorna där nere, de besvära sig då icke stort att följa med hans ord. Man språkar ogeneradt vidare, om ditt och datt, om Gud hvet hvad, och gör sig så »morsomt» som möjligt! Vid en del pointer — jag, vill ej säga hvilka! — finner man saken lustig. Och naturligtvis, då den är lustig, så *skrattar* man . . .

Herr Borg förmenar dock, att man må hysa hvilken uppfattning i frågan som hälst, är den till sin art af en sådan social vikt, af ett sådant *djupt* kulturintresse, att den borde höra till en af de allvarligaste, en representation kan få att behandla. Kan någon verkligen på allvar påstå, att en 15 års flicka eger tillräcklig utbildning för att stifta familj och fostra barn? Lagutskottet har sagt, att kvinnan kan påräkna mannens ledning i sin utveckling. Detta är dock icke det rätta sättet att betrakta mannens och kvinnans inbördesförhållande. Kvinnan bör väl icke närma sig mannen som ett barn, som behöfver stöd och ledning, utan som en mogen, själfständig varelse. Och som ytterligare stöd för sin motion och den däri uttalade meningen anför herr Borg uttalanden af erkända auktoriteter på detta område, prof. Seved Ribbing m. fl., hvilka beröra den fysiska sidan af frågan och framhålla vådan af för tidiga äktenskap.

Efter detta yttra sig verkligen ett par talare, biskop Billing och generaldirektör Almén, så till vida för motionen, att de erkänna dess innebörd af sanning och förorda ett förmedlingsförslag — men intet hjälper! Andra yrka afslag, bland dessa den »store» landshöfdingen, herr Bergström. Och när slutligen diskussionen förklaras avslutad, och den långa strömmen af svarta rockar böljar förbi talmansplatsen, hvar och en aflemnande sin lilla sedel, sitt afgörande *ja* eller *nej*, befinnes det, att 48 röster afgå med nederlagets seger — nederlag för herr Borgs motion, förståendevis — under det 46 yrka på frågans återförvisande till det förberedande utskottet för en något grundligare utredning.

En liten svag skymt af hopp för vår snälle »Helsingborgsfarbroders» mening kunna vi ju dock, kära kusin Elsa, leta ut i den omständigheten, att en så pass stark minoritet till sistone ansåg den värd ett mindre lättvindligt öde, och föll den, så föll den dock »framlänges», som termen lyder. Och därför torde nog herr Borg, som är känd för att vara en karl, den där ej ger tappt i en ärlig strid efter första dusten, komma åter, när tid randas, och kommer *han* igen, då råkas äfven *vi* på nytt där uppe — eller hur, Elsa? — du och din egen tillgifne

kusin Johan.

Mat och matlagning.

För Idun af O. H. D.

Den om, såsom vi i vår föregående uppsats (Idun n:r 7) visade, »för mycket och för litet skämmer allt», så finnes därjämte en hel hop andra omständigheter, hvilka vi måste taga med i räkningen, då det gäller att af mat och matlagning draga all den vinst och nytta, en god och klok hushållning bjuder oss. Vi måste nämligen i allra första rummet ihågkomma, att endast den föda, våra matsmältningsorgan verkligen smälta, kommer vår kropp till godo, men att allt, som icke smältes, är, med afseende på kroppens näring, som om det aldrig anrättats och förtärts. Egna vi vederbörlig uppmärksamhet åt denna fundamentalsanning, följer också, att vi böra söka underhålla våra matsmältningsverktyg i ett sådant skick, att de icke slitats alltför hastigt, underkastas en alltför hård medfart eller rent af misshandlas. Hvarje synd vi begå mot denna regel hämnar sig svårt, och då vårt syndaregister i detta hänseende lupit upp till en viss grad, som visserligen för olika individer kan vara ganska olika, uteblir straffet aldrig, och vi hemsökas af alla dessa rubbningar i vår organisms välbefinnande, som börjande med matlustens aftagande genomlöpa hela skalan af oordningar i matsmältningen och i nervsystemet, hvilka nedstämna lynnet, förbittra lifvet och till och med kunna göra det outhärdligt. Mången grymhet och stor orättvisa har sålunda haft sin grund i matsmältningsrubbningar; Voltaires påstående, att Bartolomeusnattens färd hade till bidragande orsak, att Carl IX af Frankrike led af svår förstoppning, har verkligen mycken sannolikhet för sig, och själfmord till följd af försummade inälskatarer äro tyvärr icke alltför sällsynta.

Hvem har icke hört talas om hypokondrien, detta svarta spöke, som fördystrar en människas hela tillvaro, gör henne omöjlig för allt umgänge med sina medmänniskor och till en plåga för sig själf? Hvem har i våra dagar icke hört klagomålen öfver den växande nervsvagheten och nervretligheten? Därmed vare visserligen icke sagdt, att dessa båda plågoandar hafva uteslutande sin grund i oordningar i matsmältningsverksamheten, men säkert är, att dylika oordningar i icke ringa grad bidraga till att förhöja deras plågsamma verkningar. Icke utan skäl sjunger en fransk skald, Dorat:

»Hur smälter ni? med skäl det frågas;
Om illa, jämmerligt ni plågas
Och fröjd och gamman eder svika
Och bort till sagolandet vika;
Kan snille älskvardhet medföra,
Så kan blott magen lycklig göra.»

Nu torde säkerligen mången af mina ärade läsarinor icke vilja gå in på den mening, Dorat här uttalar, och vi vilja visst icke heller påstå, att lifvets lycka uteslutande ligger i en god matsmältning, ehuru det ingalunda kan nekas, att en sådan icke litet bidrager till att njuta af lifvet.

Å andra sidan säger en tysk läkare och framstående forskare vid namn Seigel följande tänkvärda ord, som hafva en djup psykologisk betydelse:

»Såsom de dödlige nu en gång äro beskafade, skulle de helt säkert vara missbelätta med en helt och hållet smältbar föda, af hvilken matsmältningsorganen icke kvarlemnade något till bildande af dessa biprodukter, hvilkas fysiska beskaffenhet hos en vid gröfre kost van mänskliga väcker afund hos hvarje

hypokonder, som trots sitt rikhaltiga, fina kök icke lyckas nära sig väl och undgå de oupphörligt växlande ytterligheterna af förstoppning och diarrhé.» Till en sund matsmältning och därmed sammanhängande riktig och bestående kroppsnäring hör därför också det regelbundna aflägsnandet af matsmältningens återstoder, hvilka genom sin form och sin massa verkligen lemna en tillfredsställande känsla af önskad lättnad.

Af daglig erfarenhet veta vi, hvilket inflytande hvarje människas personliga förhållanden, sinnesstämning, ålder och kön utöfva på födans smältbarhet. Det är icke osannolikt, att kroppens behof af eller tillgång på de olika näringsämnen förändras påverkas deras uppsugning ur tarmkanalen. Säkert är, att kroppens större behof af föda hos människor som arbeta strängt och långvarigt, äfven höjer hans förmåga att tillgodogöra sig mångt slags föda; vid kroppsrörelse smältas lättare och fullständigare hårdsmälta födoämnen än vid ett stillasittande lefnadssätt, och mången anrättning, som under andra omständigheter skulle hårdt tynga på matsmältningen, fördrages rätt väl på resor. Men icke blott kropparbete och stark rörelse, utan äfven långvarigt talande, sjungande och all hjärnans verksamhet, den må föranledas af tänkande eller af glädjens och hoppets upplifvande sinnesrörelser, höja näringsbehovet. Därefter göra sig väderlekens inflytanden gällande. Då luften är kall, förbruka vi mera af våra kroppensämnen och behöfva i ty följd också rikligare föda, hvarför äfven näringsbehovet vintertiden är större än under sommarvärmen. Äfven luftens renhet befördrar icke litet närings-, förbruknings- och afsöndringsförloppet i vår kropp, alldenstund den befördrar andhemtningen och den i lungorna försiggående omsättningen af syre och kolsyra. Tillräckliga bevis härför hafva vi i den utmärkte matlust, som människan erhåller i höga bergstrakter eller vid hafskusten och till sjös.

Den rena, friska luftens inflytande sträcker sig äfven in i våra rum och matsalar. I luftiga, väl vädrade rum är gästernas matlust större, än om luftväxling saknas. Denna omständighet gifver oss en vink, som sjukvårdare alltid borde följa lika samvetsgrannt till fromma för den sjuka, som värdshus- och hotellvärdar följa den till fromma för sin kassa. Man kan bestämdt icke på ett bättre sätt hindra en sjuk eller tillfrisknande från att få någon matlust än genom att låta honom eller henne vistas i en fördärfvad och allt för oren luft.

I våra stora städer med all den fattigdom, som råder i dem se, vi också afskräckande exempel på verkan af dålig och förskämd luft på matlusten och matsmältningen hos de afmagrade, bleka barn och kvinnor och äfven män, som tillbringa sina dagar i illa vädrade arbetslokaler, nätterna i illa uppvärmda, illa vädrade och stundom äfven överbefolkade rum. Därvid spelar, noga taget, själfva födan, förutsatt att den icke är allt för illa tillredd, en underordnad roll, och vi må aldrig förgäta, att människan lättare hjälper sig fram med grof och enkel kost än utan tillgång till ren och frisk luft.

(Forts.)

Kvinnorna styra oss, därför böra vi söka göra dem fullkomliga. Ju insiktsfullare de äro, dess upplystare blifva vi. Af kvinnans odling beror mannens vishet. *Sheridan.*

Kokett.

»Hon är kokett», är ett yttrande man bra ofta får höra. Men hvad menas då med en kokett? Jo, det är en kvinna, som genom sin toalett, sina väl beräknade rörelser, blickar, ord och småleenden söker spanna så många manliga individer som möjligt för sin triumfvagn. Icke sant?

En kokett är fullkomligt medveten om sin makt, hon vet, hvilken färg, som kläder henne bäst, hur hon skall kamma sitt hår; hon förstår att placera en rosett, ett smycke, ett band, så att de åstadkomma förvånande effekt, hon kan utveckla den mest retsamt förtjusande nyckfullhet och är alltid kall som is och leende älskvärd just i rätta ögonblicket.

»En kvinna, som ej är kokett, är tråkig,» yttrade en gång en herre, »n. b. om hon ej är allt för gammal och ful.»

Hade han rätt?

Jag vet icke, men jag vet, att det ligger i kvinnans natur att vilja behaga, och jag vet också, att kvinnorna ej borde vara så redo att uttala förkastelsesdomen öfver en lyckligare medsystem med de orden: »hon är förfärligt kokett.»

Mina damer, jag undrar om icke den gamla svenska afunden sticker fram en smula? I voren kanske lika »koketta» som hon, om I kunden — men »de äro sura» sa' räffen. »Hon är förfärligt kokett», sägen I med en ton, som hade hon öfverträtt alla tio buden på en gång. Hon kände sin tjusarmakt, och hon begagnade den — var det felet så stort?

Kommen ihåg, mina damer, det är mänskligt att fela, men gudomligt att förlåta. Förlåten henne, att hon är en firad kokett! Hvem vet dessutom, hvad som gjorde henne därtill. Kanske döljes under baldrottningens glänsande, kalla, flärdfulla yta ett varmt hjärta, kanske dölja de leende läpparne, de blixtrande ögonen ett blödande sår, ett bittert aggande minne, en smärtsamt bekämpad kärlek. Hvem vet? Dömen därför ej en kokett *allt för* hårdt! *Vera.*

Teater och musik.

Kungl. operan har återupptagit Rossinis melodiosa opera »Barberaren i Sevilla». Reprisen, kan anses som synnerligen lyckad. Fröken *Petrini*, hvilken här har sin andra debutroll, gjorde Rosinas parti mycket förtjänstfullt, och om hon än ej kan sägas i denna roll hafva lyckats fullt ut lika bra som i *Lakmés*, så beror detta därpå, att den senare antagligen bättre lämpar sig för hennes naturell. Hr *Strandberg* sjöng *Almavivas* svåra koloraturparti med den alltigenom goda musikaliska uppfattning, som utmärker denne sångare. Hrr *Strömberg*, *Linden* och *Johansson* som resp. *Bartholo*, *Figaro* och *Bazil* förtjäna äfven loford.

K. Dramatiska teatern gaf i lördags för första gången *Strindbergs* genialiska skådespel »Mäster Olof». Direktionen förtjänar härför allmänhetens tack. Detta skådespel borde vara stående på vår främsta talscens spellista. — Utförandet var i många delar förtjänstfullt. Hr *Skänberg* utförde titelrollen på ett sätt, som vittnar synnerligen fördelaktigt om denne unge skådespelares begåfning. Han rönt och välförtjänt erkännande härför. Bland de öfriga böra särskildt framhållas fru *Fahlman* och fröken *Klefberg* som resp. *Kristina* och *Margareta*, bröderna *Petris* mor; likaså hrr *Hillberg* och *Bäckström* som biskop *Brask* och dominikanermunken *Mårten*. Den senare var i all synnerhet förträfflig. Hr *Hillberg* förtjänar särskildt beröm för den goda iscensättningen af stycket. — Författaren blef efter ridans nedgång föremål för lifliga ovationer och måste flere gånger framträda och mottaga den fulltaliga publikens hyllning.

Henrik Gahns Tvätt-Tvålar

i firmastämplade stycken innehålla ej frätande lut, äro goda och billiga. Rekommenderas åt alla sparsamma och praktiska hushåll. Säljas i välförsedda detaljaffärer.

Hvarje två är stämplad med vidstående fabriksmärke.

[1712]

Nilsson & Dahlbeck Lager af Gosskläder.

STOCKHOLM
38 Regeringsgatan 38
[1699]

OPTIMUM,

medel, oombärligt vid toaletten, som rätt användt, efter föreskrift (som finnes anbragt å flaskans etikett), borttager s. k. lefverfläckar, fräknar, finnar och solbränna, gifver hyn en vacker och frisk färg, förtager den skarpa inverkan af vinterluften samt bibehåller huden smidig och fin. Detta utmärkte medel är äfven verksamt mot arm-, hand- och fotsvett, klåda i huden samt är särdeles välgörande till rengöring af håret, då det stärker hårrötterna och befordrar växtligheten.

Pris pr flaska 1 krona.

En och hvar, som varit utsatt för s. k. lefverfläckar i ansiktet, vet huru svårt, för att icke säga omöjligt, det är att blifva dem kvitt. En person, som mycket besvärades af detta onda, rådfrågade för några år sedan (bland många in- och utländska, äfven en berömd svensk läkare Liborius i Göteborg) om botemedel för denna åkomma, hans ordination hjälpte och har sedan dess gjort mångt fläckigt ansikte rent och vackert. För att låta detta nyttiga medel komma till en större allmänhets begagnande, har det blifvit utlemnadt i handeln.

Hår-Svärta,

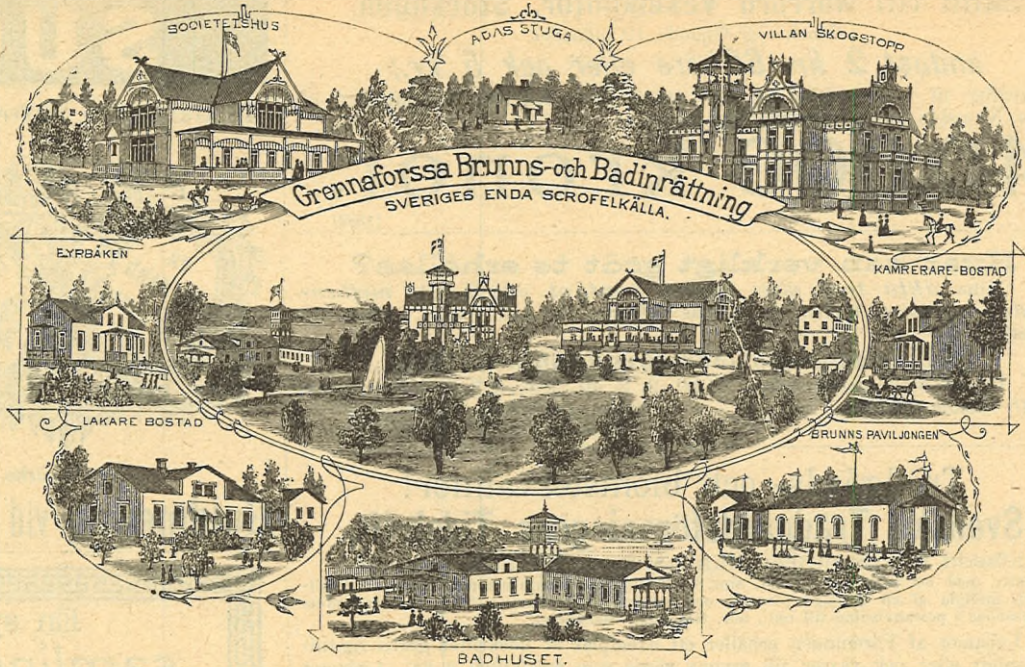
å 1,50 pr flaska,

fullkomligt oskadlig, ej att förblanda med de vanliga hårfärgningsmedlen, som alltid innehålla de skadliga beståndsdelarne bly och ättika. Försäljes i Stockholm hos apotekaren C. F. Dufva, Drottninggatan 41; Fanny Gelin, Malmstorgsgatan 5; Louise Blomberg, Vesterlånggatan 39; i landsorten å de flesta apotek samt i parti hos

C. Smitt & Co,
Stockholm.

[1700]

Prospekter erhållas från egaren,
Handl. AD. HAGMAN i Vexjö.

(G. 13867)

[1716]

SVARTVIKS Stärkelse,

svenskt fabrikat, gifver linnet, utan att förstöra det, en bländande hvit färg. Till salu hos alla specerihandlande i riket. [1487]

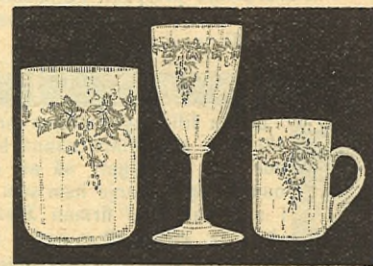
Angenäm och vederkvickande hvila efter arbetet erhålles uti

Hjalmar Peterson & C:nis

Nya Fällstol

(gul eller brun)

som äfven kan begagnas som *Fåtölj*, *Chäslong* och *Säng* och som erhålles fraktfritt mot 10 kr. järnvägsefterkraf från Hjalmar Peterson & C:nis Bokhandel, Karlstad. Till förekommande af förveklingar är vår *Nya Fällstol* alltid stämplad på de båda kortstyckena som uppbära armstöden med vår firma Hjalmar Peterson & C:nis, Karlstad. [1548]

3: 50 duss., 3: 50 duss., 3: 50 duss.
Etsade Glas och Sejlar, passande till presenter, hos Aug. Vogels Konstglassliperi, Fredsgatan 30. Allm. Telef. 47 97. [1627]

Alingsås hushålls- och språk- undervisningsskola

för unga bildade flickor öppnas den 15 nästa augusti. Prospekt för skolan erhålles på begäran af fru Mathilde Hüttling, Alingsås. [1675]

P. Ericsson & Co.,

Göteborg, etablerade 1850,
rekommendera sina patenterade
Persienner, Markiser

och Tält under anhållan om tidiga
ordres för vårsäsongen.

Illustrerad priskurant

med alla upplysningar för mättagning m. m. sändes franko på begäran,

liksom prof å markisduk.

Solidaste och elegantaste vara

till möjligast lägsta pris garanteras.

I 40 år har vår firma som specialitet tillverkat ofvannämnda artiklar.

Allt för litet beaktas,

att Persienner och Markiser äro nödvändighetsartiklar, som på kort tid inspara sig själfva, genom att fullständigt skydda gardiner, möbler, mattor, tapeter m. m. att förstöras af solen.

Dessutom äro de enda medlet att hålla soliga rum svala, hvilket behag ej kan nog värderas.

Läs!

Intyg. »Om den af Hrr P. Ericsson & Co. förevisade Persienne, patenterad den 16 maj innevarande år, få vi på begäran intyga, att denna Persienne (Spjälgardin) genom sitt lättgäende, sin soliditet och i alla afseenden praktiska konstruktion vida öfverträffar hvarje af oss känd Persiennesort, på grund hvaraf vi gärna rekommendera den hos allmänheten. Göteborg den 16 september 1882.

N. Anderson & Co., J. A. Westerberg, Victor Adler.
gen. Adrian C. Peterson, Arkitekt. A. Krüger. C. Fahlström.

I ofvanstående utlåtande instämma vi till alla delar och tillägga, att då ifrågavarande fabrikat motsvarar alla fordringar på en väl konstruerad Persienne och därjämte synes vara nästan outslitlig, vi anse lika fördelaktigt för husegare som hyresgäster, om Persienner tillhörde husens inredning. Stockholm den 30 augusti 1883.

A. E. Melander, Carl Sandahl, Oscar Erikson.
Hj. Kumlien, J. E. Cederblom,
Arkitekt. Professor vid Tekniska Högskolan. [1701]

Tapeter

i nya moderna mönster,

Bårder, Rullgardiner prima oljemålade samt enklare sorter, Rullgardinsväf, prima amer. Rullgardinstillbehör, Gardinstänger (Portierer) med ringar, Gardinrosetter, Kornischer m. m. till billiga priser.

26 Stora Nygatan 26.

Allm. Telef. 84 06.

[1657]

Vict. Modin.

Iduns Uträttningsbyrå

ombesörjer genom fullt kompetenta personer uppköp i alla möjliga branscher gratis åt Iduns abonnenter och för uppdrag åt andra mot en obetydlig ersättning. Alla saker skickas mot efterkraf och få returneras (dock genast) mot fraktkostnaden. Dubbelt porto torde medsändas. [1349]

Belägen vid Grennaforssa anhaltstation emellan Alfvesta och Moheda.

billigaste pris

erhållen i Idun,

erhållen i Idun,

erhållen i Idun,

erhållen i Idun,

erhållen i Idun,

erhållen i Idun,

erhållen i Idun,

erhållen i Idun,

Sänd till Norrbro Vexelkontor, Stockholm,
denna och följande 12 månader

endast 2 kr. 60 öre eller ock 5 kr.;

så erhåller ni i förra fallet en och i senare fallet två teaterobligationer, på hvilka Ni redan nästa 1:sta maj kan vinna

40,000 kronor.

[1582]

Hvar kan verkligt godt te erhållas?

Mina äkta teer säljas endast kontant, och då alla mellanhänder undvikits, kunna de lemnas billigare än hos någon, hvilket ock bevisats af att

omsättningen 1889 fyradubblats.

Pr efterkraf, postföskott à 1: 80, 2: 40, 2: 80, 3: 60, 4: 80 pr $\frac{1}{2}$ kilo (för 15 kronor fraktfritt).
Alex. Barclay, Göteborg.
(Nord. A.-B., Göt. 2670x10) [1398]

Trädgårds- och blomstervänner!

Svenska Trädgårdsföreningens Tidskrift,

afsedd för amatören lika väl som för fackmannen, utkommer med ett nummer (16 sid. stor 8:o) i början af hvarje månad, januari- och juli-numren åtföljda af en färglagd plansch, och kostar i prenumeration 4 kr. Denna summa kan insändas i postanvisning till red., adr. Rosendal, Stockholm.

Obs. Ledamot af Föreningen erhåller ett exemplar af tidskriften gratis sig tillsändt eller ock växter till samma värde som årsafgiften 4 kr. Ledamot blifver en hvar, som sig därtill hos styrelsen anmäler.

Obs. Af innehållet i de tre hittills under året utkomna numren påpekas: Krukväxter i boningsrum; Huru en mindre prydnadsträdgård bör anläggas; Om trädgårdsgångar; Om gräsplaner; Gödsling af fruktträd; Späda gröna bönor; En svart gruppväxt; Englands fruktodling; Ciderfabrikationen i Frankrike; Hvarifrån kommer allt ogräs; Minneslistor m. m. [1698]

Seidel & Naumanns
Bicyklar och Tricyklar.

I god konstruktion, solidité, elegans och lättgående öfverträffade. Öfver 200 maskiner på lager i Malmö. Illustrerad priskurant på begäran.

Driftiga agenter sökas i alla städer samt på andra större platser.

Erik Schweder & Co, Malmö.

[1662]

Generalagenter för Sverige.

(G. 13375)

WIRÉN & Co,

Skräddaregränd 2, Stockholm.

Försälja till billigaste priser alla sorter

FÅGEL, Höns, Kyckling, Ankor, Gäss, Kalkoner, LAX, Hummer, Ostron, Ljöjrom, färsk och rökt färsk Saltsjöfisk, rysk Kaviar, Elbe-Kaviar, färska och rökta Renstekar, 1:a norsk Istersill, norsk Fetsill, Delikatess-sill o. Anjovis.

OSTRON,

extra fina à 1:50 pr puss.; vid köp af minst 50 st. är priset 10 kr. pr 100. — Rekvirera pr post, telegraf, telefon.

Telegrafadr.: Wiréns, Stockholm. — Telefon 22 59 o. 396.

[1658]

Permar till Idun 1889

finnas nu tillgängliga i på samma gång elegant och praktisk utstyrel, så att damm och smuts ej häfta vid dem.

De tillhandahållas dels i blått och guld, dels i rött och guld med klothygg. Priset är i år

1 krona 25 öre.

Inga permar expedieras, utan att beloppet först insändts antingen medels postanvisning eller ock i sparmärken (ej frimärken!). Efter erfarenheten från förra året, vilja vi enträget uppmana Iduns läsarinna om att med första insända sina rekvisitioner, på det de må vara säkra om att ej komma, sedan upplagan, som på förhand bestämmes, är slutsåld.

Obs.! Dem af Iduns läsarinna, som sakna n:r 7 och 9 för detta år, meddelas, att dessa nummer komma att nytryckas på nyåret, för så vidt minst 100 anmälningar härom, åtföljda af rekvisition på permar, ingå. För öfrigt kunna öfriga nummer af årgången erhållas till komplettering mot insändande af 15 öre i frimärken pr nummer.

Med utmärkt högaktning

Erithiof Hellberg

(1859)

Red. o. utgifvare af Idun.

SUCHARD.

18 Guld- och Silfvermedaljer. Suchard's Chocolat.

Fabriksmärke.

Erkändt utmärkt kvalité. Samtliga Suchard's Chocolader äro garanterade ren Cacao och socker utan tillsats.

Suchard's Praliner, Gianduja, Noisettes, Nougatines och andra dessertchocolader rekommenderas.

Suchard's Cacaopulver,

Cacao Soluble, ett rent lösligt pulver i bleckburkar på $\frac{1}{2}$, $\frac{1}{4}$ och $\frac{1}{8}$ kilo, är drygt, välsmakande och närande. Af Suchard's Cacaopulver får man 100 koppar på $\frac{1}{2}$ kilo. [1342]

Guldmedalj vid Världsutställningen i Paris 1889.

En synnerligt rikhaltig samling handarbeten,

monogram och dräkter m. m. kan erhållas genom att från Iduns Redaktion, Stockholm, rekvirera hela årgången af Skandinavisk Modetidning för 1889 (undant. n:r 5 o. 9, som äro utgångna). Årgången, hvilken i sin helhet omfattar tjugufyra 20- à 24-sidiga nummer med 48 kolorerade omslagsplanscher, och som förut kostat 8 kronor, säljes nu för det oerhördt billiga priset af

endast 2 kronor,

som torde insändas medels postanvisning eller i sparmärken. Härtill torde läggas 60 öre som porto, i fall paketet måste sändas postledes.

[1591]

IDUNS REDAKTION.

Medevi Helsobrunnar och Bad.

— Säsong 1 juni—1 september, fördelad på två terminer. —

Intendent Waldemar Zander, Stockholm; biträdande läkare H. Brand och D. Andersson. Sjukgymnast och massör direktör C. I. Cleve.

Utmärkande för denna i Östergötland belägna kurort är dess många järnkällor, dess förträffliga gyttebad samt fuktiga läge i en ovanligt härlig natur. — Alla brukliga kalla och varma bad, äfven elektriska och Nauheimsbad serveras. — Elektricitet, magnetskölning m. m. Barrskogsluft. Godt, dietiskt bord. — Billiga vilkor. — Mest besökt för magkatarr, reumatism, blodbrist, nervsvaghet, underlivslidanden m. fl.

God musik mot billig afgift. — Direkt ångbåtsförbindelse Stockholm—Medevi med »Esaias Tegnér».

Fullständiga prospekt, anskaffande af rum m. m. genom »Brunnskontoret», Medevi. — Kolsyradt Medevivatten genom Apoteket »Nordstjärnan», Stockholm, och »Brunnskontoret». [1926] [1692]

HAND-VÄFAPPARATE

Denna lilla synnerligen praktiska apparat, med hvilken såväl barn som äldre kunna hopväfva hälen på söndriga strumpor och duktyger, så att de bli alldeles som nya, är lika outhärlig i hvarje hem som symaskinen. Apparaten, som förts i marknaden af firman Percy F. Luck & Co härstädes, kostar endast 2 kr. 80 öre, portofritt sändt till landsorten. Order kunna insändas till

Iduns Uträttningsbyrå, Stockholm. [1621]

HAND-VÄFAPPARATE

Profver

å
Bomullsklädningsstyger,
Percal och Satin

sändas fritt från

K. M. LUNDBERGS Bosättningsmagasin
N:r 7 Storkyrkobrinken N:r 7.
STOCKHOLM. [1688]

enligt öfverenskomelse mellan Redaktionen och de flesta af Iduns annonsörer.

Hänvisen till annonserna i Idun, erhållen i billigaste pris —